

**PROBLEMATYKA
ODPOWIEDZIALNOŚCI
ZA NIEWYKONANIE
LUB NIENALEŻYTE WYKONANIE
ZOBOWIĄZANIA GOSPODARCZEGO**
Zagadnienia prywatno- i publicznoprawne

**PROBLEMATYKA
ODPOWIEDZIALNOŚCI
ZA NIEWYKONANIE
LUB NIENALEŻYTE WYKONANIE
ZOBOWIĄZANIA GOSPODARCZEGO**
Zagadnienia prywatno- i publicznoprawne

pod redakcją Katarzyny Marak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2023

Recenzja naukowa

Daria Kostecka-Jurczyk

Redakcja wydawnicza

Dorota Pitulec

Korekta

Barbara Łopusiewicz

Skład i łamanie

Beata Mazur

Projekt okładki

Beata Dębska

Na okładce wykorzystano zdjęcie z zasobów Adobe Stock

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2023

Nota copyright obowiązuje do 31 października 2023 roku.

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

Od 1 listopada 2023 roku publikacja dostępna na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

ISBN 978-83-67400-18-3 (dla wersji papierowej)

ISBN 978-83-67400-19-0 (dla wersji elektronicznej)

DOI 10.15611/2023.19.0

Cytuj jako: Marak, K. (red.). (2023). *Problematyka odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania gospodarczego. Zagadnienia prywatno- i publicznoprawne*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Druk i oprawa: TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Część I	
Odpowiedzialność wynikająca z regulacji prawa administracyjnego.....	13
1. Z problematyki odpowiedzialności odszkodowawczej za legalne działania administracji publicznej (<i>Krzysztof Horubski</i>).....	15
1.1. Wprowadzenie.....	15
1.2. Podstawowe cechy odpowiedzialności odszkodowawczej za legalne działania administracji publicznej.....	18
1.3. Regulacja art. 161 Kodeksu postępowania administracyjnego a wyłączenie prawa do wykonywania działalności gospodarczej.....	20
1.4. Przykłady regulacji obowiązków odszkodowawczych z tytułu legalnych działań administracji publicznej odnoszących się do przedsiębiorców..	23
1.5. Podsumowanie.....	26
Literatura	27
2. Odpowiedzialność podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w obszarze pomocy społecznej za świadczenie usług w formie opieki całodobowej (<i>Iwona Sierpowska</i>).....	29
2.1. Wprowadzenie.....	29
2.2. Pojęcie podmiotów niepublicznych i formy ich aktywności w świetle ustawy o pomocy społecznej.....	30
2.3. Odpowiedzialność podmiotów prowadzących działalność gospodarczą za standard usług.....	36
2.4. Odpowiedzialność za prowadzenie placówki całodobowej opieki bez zezwolenia	39
2.5. Odpowiedzialność za osoby objęte opieką całodobową i przed tymi osobami	42
2.6. Podsumowanie.....	46
Literatura	46

3.	Odpowiedzialność z tytułu administracyjnej kary pieniężnej a partnerstwo publiczno-prywatne (<i>Adam Mika</i>)	48
3.1.	Wprowadzenie.....	48
3.2.	Charakterystyka partnerstwa publiczno-prywatnego.....	49
3.3.	Pojęcie administracyjnej kary pieniężnej	50
3.4.	Administracyjne kary pieniężne w systemie zamówień publicznych	51
3.5.	Stosowanie przepisów Prawa zamówień publicznych przy realizacji przedsięwzięć w formule partnerstwa publiczno-prywatnego	53
3.6.	Administracyjne kary pieniężne a specyfika partnerstwa publiczno-prywatnego.....	54
3.7.	Podsumowanie.....	56
	Literatura	56

Część II

Odpowiedzialność wynikająca z regulacji prawa upadłościowego i egzekucyjnego

59

4.	Skutki pandemii COVID-19 w gospodarce i metody zapobiegania jej następstwom w przepisach prawa (<i>Aleksandra Lubicz-Posochowska</i>)	61
4.1.	Wprowadzenie.....	61
4.2.	Niewypłacalność w Polsce.....	62
4.3.	Uprozczone postępowanie upadłościowe o zatwierdzenie układu na stałe.....	64
4.4.	Podsumowanie.....	65
	Literatura	66
5.	Wpływ ogłoszenia upadłości na zobowiązania i wierzytelności dłużnika (<i>Monika Szczerbak</i>)	67
5.1.	Wprowadzenie.....	67
5.2.	Zagrożenia w działalności gospodarczej	68
5.3.	Kryteria klasyfikacji jednostek zagrożonych upadłością	71
5.4.	Funkcje prawa upadłościowego	72
5.5.	Przesłanki ogłoszenia upadłości w polskim prawie upadłościowym	74
5.6.	Obowiązki upadłego po ogłoszeniu upadłości	77
5.7.	Skutki ogłoszenia upadłości	78
5.8.	Wytyczne zgłaszania wierzytelności w postępowaniu upadłościowym	81
5.9.	Podsumowanie.....	83
	Literatura	84
6.	Należności przeterminowane i ich odpisy jako rachunkowy wyraz powstałej odpowiedzialności kontraktowej (<i>Agnieszka Wikarczyk</i>)	86
6.1.	Wprowadzenie.....	86
6.2.	Należności i zobowiązania w rachunkowości.....	87

6.3.	Należności przeterminowane i odpisy aktualizujące jako przykłady braku uregulowania zobowiązań przez kontrahenta	93
6.4.	Podsumowanie.....	100
	Literatura	100
7.	Sytuacja procesowa wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym na tle art. 797 § 1 ¹ k.p.c. (<i>Milena Juchniewicz</i>)	102
7.1.	Wprowadzenie.....	102
7.2.	Nowe kompetencje komornika sądowego	103
7.3.	Sprawowanie przez komornika sądowego wymiaru sprawiedliwości.....	104
7.4.	Zawieszenie i przerwanie biegu terminu przedawnienia.....	107
7.5.	Podsumowanie.....	110
	Literatura	110

Część III

Pozycja dłużnika w zakresie odpowiedzialności w wybranych obszarach prawa prywatnego i publicznego

113

8.	W sprawie rozszerzonej skuteczności wierzytelności odszkodowawczej wynikającej z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy (uwagi na tle odpowiedzialności za czyny podwykonawców) (<i>Krzysztof Wesołowski</i>)	115
8.1.	Wprowadzenie.....	115
8.2.	Sytuacja prawna wierzyciela wobec dłużnika posługującego się podwykonawcą i samego podwykonawcy w prawie polskim.....	117
8.3.	Sytuacja prawna dłużnika wobec jego podwykonawcy	118
8.4.	Regulacja sytuacji wierzyciela i przewoźnika posługującego się podwykonawcami w międzynarodowym prawie przewozowym.....	120
8.5.	Korzyści wynikające z rozwiązań przyjętych w międzynarodowym prawie przewozowym	122
8.6.	Podsumowanie.....	124
	Literatura	125
9.	Odpowiedzialność z czynu niedozwolonego w związku z działalnością gospodarczą (<i>Dominik Wołski</i>)	128
9.1.	Wprowadzenie.....	128
9.2.	Miejsce odpowiedzialności deliktowej w systemie odpowiedzialności cywilnoprawnej.....	130
9.3.	Istota i funkcje odpowiedzialności deliktowej.....	132
9.4.	Zasady odpowiedzialności deliktowej.....	134

9.5.	Przesłanki odpowiedzialności deliktowej.....	136
9.6.	Naprawienie szkody.....	140
9.7.	Szczególne przypadki odpowiedzialności deliktowej.....	141
9.8.	Zbieg odpowiedzialności kontraktowej i deliktowej w przypadku działalności gospodarczej.....	146
9.9.	Podsumowanie.....	147
	Literatura.....	148
10.	Podatek od nieruchomości z tytułu budynków i budowli wykorzystywanych w działalności gospodarczej jako świadczenie publicznoprawne (<i>Jan Bort</i>).....	149
10.1.	Wprowadzenie.....	149
10.2.	Regulacje ustawowe.....	150
10.3.	Tymczasowy obiekt budowlany.....	153
10.4.	Hale namiotowe.....	155
10.5.	Budowle spółdzielni mieszkaniowych.....	157
10.6.	Opodatkowanie lokali mieszczących kancelarie prawnicze.....	160
10.7.	Opodatkowanie obiektów budowlanych będących w dyspozycji Agencji Mienia Wojskowego.....	161
10.8.	Podsumowanie.....	163
	Literatura.....	164

Część IV

Zagadnienia strukturalne odpowiedzialności dłużnika w wybranych obszarach prawa prywatnego i publicznego.....

11.	Wpływ orzeczenia Federalnego Trybunału Konstytucyjnego w Karlsruhe (FTK) z 5 maja 2020 r. w sprawie EBC na osłabienie integracji europejskiej (<i>Jarosław Czaja</i>).....	167
11.1.	Wprowadzenie.....	169
11.2.	Europejski Bank Centralny jako organ o szczególnej pozycji prawnogospodarczej Unii Europejskiej.....	170
11.3.	Najnowsze orzecznictwo o ograniczeniach prymatu prawa UE.....	171
11.3.1.	Wyrok Federalnego Trybunału Konstytucyjnego w Karlsruhe z 5 maja 2020 r.	172
11.4.	Ocena skutków.....	173
11.4.1.	Podważenie prymatu prawa unijnego.....	173
11.4.2.	Ocena polityczna.....	175
11.4.3.	Ocena ekonomiczna.....	176
11.5.	Podsumowanie.....	177
	Literatura.....	178

12.	Pomyłki sądowe w kontekście kontroli i oceny dowodu z opinii biegłego (<i>Justyna Żylińska</i>)	180
12.1.	Wprowadzenie.....	180
12.2.	Wymogi formalne i merytoryczne co do treści opinii w kontekście jej oceny.....	183
12.3.	Ocena jednostkowa opinii.....	185
12.4.	Konwalidacja wad opinii	187
12.5.	Ocena kompleksowa opinii.....	188
12.6.	Podsumowanie.....	189
	Literatura	190
13.	Odpowiedzialność prawna a prawa zwierząt. Wybrane zagadnienia (<i>Melania Skalik</i>)	192
13.1.	Wprowadzenie.....	192
13.2.	Geneza i rozwój podstawowych pojęć – uwagi ogólne	193
13.2.1.	Pojęcie „zwierzę”	193
13.2.2.	Dereifikacja	194
13.2.3.	Prawa zwierząt.....	195
13.2.4.	Pojęcie ochrony humanitarnej zwierząt.....	197
13.3.	Kryminalizacja a ochrona praw zwierząt – uwagi ogólne.....	197
13.4.	Odpowiedzialność karna za przestępstwa przeciwko zwierzętom.....	199
13.4.1.	Odpowiedzialność karna za zabicie zwierzęcia.....	199
13.4.2.	Odpowiedzialność karna za znęcanie się nad zwierzęciem.....	201
13.5.	Odpowiedzialność karna za wykroczenia przeciwko zwierzętom	203
13.6.	Odpowiedzialność cywilnoprawna.....	204
13.6.1.	Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzęta chowane	205
13.6.2.	Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzęta wolno żyjące	207
13.7.	Podsumowanie.....	209
	Literatura	210
	Abstract.....	212

Wstęp

Odpowiedzialność jest pojęciem powszechnie stosowanym w różnych dziedzinach prawa przedmiotowego, jakkolwiek nie jest ono ściśle określone i ostatecznie zdefiniowane. Występuje jednak pewien kanon użycia tego terminu w różnych kontekstach języka prawnego i prawniczego. Odpowiedzialność prawna bowiem występuje w różnych gałęziach prawa, możemy wyróżnić odpowiedzialność cywilną, administracyjną, karną. Wszystkie te rodzaje odpowiedzialności mogą być analizowane w świetle podejmowanej i wykonywanej działalności gospodarczej oraz skutków niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania gospodarczego.

Zamiarem autorów niniejszej monografii było poddanie analizie wybranych zagadnień prawnych związanych z szeroko rozumianą odpowiedzialnością za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania gospodarczego. Celem opracowania zaś było zasygnalizowanie pewnych problemów badawczych oraz zagadnień praktycznych występujących podczas wykonywania zobowiązań gospodarczych i ich analiza w świetle prawa prywatnego oraz publicznego.

Intencją autorów monografii nie było systemowe ujęcie problematyki odpowiedzialności. Urzeczywistnienie takiej koncepcji wymagałoby bowiem stworzenia wielotomowego dzieła i nie wydaje się nawet możliwe ani celowe. W kolejnych rozdziałach pracy autorzy zajęli się analizą poszczególnych kwestii dotyczących odpowiedzialności, która rodzi się w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania gospodarczego. Problematyka odpowiedzialności postrzegana szeroko nie może się jednak ograniczać tylko do prawa prywatnego, regulacje prawa publicznego również wywierają przemożny wpływ na stosunki zachodzące między podmiotami prawa gospodarczego. Przedmiotem badań w monografii jest prawo gospodarcze pojmowane szeroko, jako kompleksowa gałąź prawa regulująca wszelkie stosunki wynikające z prowadzenia działalności gospodarczej, bez względu na ich charakter oraz przyjętą metodę regulacji prawnej, a więc zarówno prywatnoprawne, jak i publicznoprawne.

Monografia powstała jako rezultat współdziałania pracowników katedr prawa uniwersytetów ekonomicznych, w szczególności Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

wiu, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, jak również współpracujących z nimi pracowników poszczególnych katedr Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Uniwersytetu Szczecińskiego, a także niepublicznych uczelni wyższych, przede wszystkim Uniwersytetu SWPS, Uczelni Techniczno-Handlowej im. H. Chodkowskiej w Warszawie i Akademii Górnośląskiej im. Wojciecha Korfańtego w Katowicach.

Opracowanie składa się z czterech części zawierających łącznie 13 rozdziałów. Część I poświęcona jest odpowiedzialności podmiotów prawa wynikającej z regulacji prawa administracyjnego, część II dotyczy kwestii odpowiedzialności w prawie upadłościowym i egzekucyjnym, część III zawiera omówienie pozycji dłużnika, jego praw i obowiązków w zakresie odpowiedzialności w wybranych obszarach prawa prywatnego i publicznego, natomiast część IV dotyczy zagadnień strukturalnych, związanych z konstrukcją prawną odpowiedzialności dłużnika w wybranych obszarach prawa prywatnego i publicznego.

Należy podkreślić, że publikacja jest pracą zbiorową, a nie wspólną, dlatego każdy z autorów odpowiada za swoje poglądy.

W pracy uwzględniono stan prawny na koniec czerwca 2022 roku.

Katarzyna Marak

Issues of Liability for Non-Performance or Improper Performance of Economic Obligations. Private and Public Law Issues

Abstract

Responsibility is a concept commonly used in various areas of subject law, although it is not strictly defined and ultimately defined. However, it creates a certain canon of using this concept in various contexts of language and law. Legal liability occurs in various branches of law, we can distinguish among others: civil, administrative, and criminal liability. All these types of liability can be analyzed in the light of the undertaken and performed business activity and the effects of non-performance or improper performance of a business obligation.

The monograph analyzes selected legal issues related to broadly understood liability for non-performance or improper performance of an economic obligation. The publication aims to highlight certain research problems and practical issues occurring in the performance of economic obligations and their analysis in the light of private and public law. In individual chapters, the compensatory, restitution and preventive functions of responsibility are discussed. The combination of various problem areas shows the complexity of the discussed issue and the *de lege ferenda* conclusions formulated in individual chapters, which are important for practice.

The monograph covers the issue of liability for liabilities arising in connection with the conduct of business activity by entrepreneurs in the light of civil law, including the provisions on bankruptcy and enforcement proceedings, administrative law, and criminal law. Substantive and procedural considerations regarding the legal position of the debtor and the creditor fit into the context of these issues. Formal and legal analysis undertaken in individual chapters containing *de lege ferenda* conclusions, prompting a discussion on the desired legislative changes. This applies in particular to construction services, social care and cooperation under public-private partnerships, as well as the creditor's position and the debtor's liability in bankruptcy and enforcement proceedings, as well as liability for torts committed in connection with business activity.

The intention of the authors of the monograph was not a systemic approach to the issue of responsibility. The realization of such a concept would require the creation of a multi-volume work, and it does not even seem possible or advisable. The authors of this monograph, in its subsequent chapters, deal with the analysis of individual issues regarding liability that arises in connection with non-performance or improper

performance of an economic obligation. At the same time, the issue of liability perceived in a broad sense cannot be limited only to private law. The regulations of public law also exert an overwhelming influence on relations between subjects of economic law. In this monograph, the subject of research is commercial law understood broadly as a comprehensive branch of law, regulating all relations resulting from running a business, regardless of their nature and the adopted method of legal regulation, i.e. both private and public law.

This monograph consists of four parts divided into 13 chapters. Part I is devoted to the liability of legal entities resulting from the regulations of administrative law, Part II concerns the issue of liability in bankruptcy and enforcement law, Part III discusses the position of the debtor, his rights and obligations in the field of liability in selected areas of private and public law, while Part IV concerns structural issues related to the legal structure of the debtor's liability in selected areas of private and public law.

The authors of individual chapters discuss various issues regarding liability for non-performance or improper performance of obligations arising in connection with business activity.